

Jártunk a pokol bugyraiban

– Mennyi időt hagytak ki Mózes érkezésével?

S. T. A.: – Jé, tudja, hogy hívják a fiunkat?

Cs. E.: – Ebben *Andrissal* nem tudunk közös nevezőre jutni. Szerinte sok időt kihagytunk, szerintem meg szinte semmit. Mózes három hónapos volt, amikor a *Diktátorok gyermekei* című sorozatunk nemzetközi változatának utómunkáit végeztük. Pihent az ölemben, ha éhes volt, megszojtattam. Elég romantikusan hangzik, nem?

S. T. A.: – Amikor két évvel ez előtt aláírtuk a németekkel a szerződést, még fogalmunk sem volt, hogy akkorra már hárman leszünk.

– Nem tervezték el dátumszerűen a baba érkezését?

Cs. E.: – Egyrészt nem, másrészt a megállapodás elhúzódtott, és borult minden.

S. T. A.: – Kifutott a születésről szóló sorozatunk, ami szépen összecsengett a mi sorsunkkal, s egyéb hazai megrendeléseket is teljesítenünk kellett.

Cs. E.: – Azért annyi józanság szorult belénk, hogy augusztustól márciusig leálltunk a forgatásokkal. Azon a nyáron találkoztunk *Ferenc* pápával, bemutatthattuk neki következő filmünk főszereplőjét, az egyetlen zsidó asszonyt, aki Auschwitzban született a felszabadítás előtt, és túlélte a borzalmakat. Velünk lehetett *Mózes* is, aki rögtön elkapta a Szentatya nyakában lógó keresztet. Óriási élmény volt, amiért áldozatokat kellett hozni. Hajnali utazás, szigorú biztonsági ellenőrzések, ráadásul először voltam hosszú órákig távol a kisfiamtól. Kis híján megbántam, hogy a munka ennyire betüremkedett az életünkbe, ugyanakkor persze kihagyhatatlan volt.

– Valahol mégis az a konklúzió, hogy a médiában nem lehet leállni.

S. T. A.: – Mi nem azok közé tartozunk, akiknek lételemük az állandó jelenlét. Sokan azt állítják, ha nincsenek folyamatosan a képernyőn, elfelejtik őket. Döntés kérdése, hogy le tud-e állni valaki egy időre vagy sem. Előfordult, hogy mi másfél évig nem jelentkeztünk új filmmel. De a mi műfajunkban törvényszerű, hogy huzamosabb időre eltűnünk, hiszen egy-egy téma feldolgozásához sok esetben be kell járnunk a fél világot.

– Úgy ismertem meg önöket, mint akik nem szeretnek rivaldafényben villogni, nincsenek benne a sztármagazinokban sem...

Cs. E.: – Oda nem vágyunk. De azért ne feledjük: az elkészült filmeket el kell juttatni a közönséghez. Ennek érdekében kutyakötelességünk mindent megtenni. De ha nagyon őszintén válaszolnék a kérdésére, akkor azt mondanám, egyikünk sem rajong a promóciós szereplésekért.

– Mi alapján döntik el, hogy miről forgatnak dokumentumfilmet?

VILÁGJÁRÁS ÉS TÖRTÉNETMESÉLÉS – e kettő a lételemük. Nyolcadik évadjához érkezett az immár védjegyünknek számító *On The Spot* című műsoruk: szerdánként vetíti a Duna Televízió. Az ellenség gyermekei sorozatukat. Az alkotópárossal, S. Takács Andrással és Cseke Eszterrel beszélgettünk.

NÉMETH ANDRÁS PÉTER FELVÉTELE

Cs. E.: – Ideális esetben egyik téma hozza a másikat. De az sem ritka, hogy egészen mással szeretnénk foglalkozni. Lehet évek óta tarsolyunkban egy ötlet, amit sorozattá tudunk bővíteni. Most például az érdekelt bennünket, hogy a felnőtt emberek életében miként érhetők tetten a gyermeki sérülések, traumák. Ehhez olyan szereplőket választottunk, akik kiskorukban durva történelmi helyzetek áldozatai voltak.

– Hogyan találtak rá a riport-alanyokra?

S. T. A.: – Előző sorozatunkban többek közt szír menekülttáborban, etióp kunyhóban, gázai háborúban születtek babák a kameráink előtt. Megmutathattuk, mit élt át az anyuka a terhesség idején, ott lehattunk a szülésnél, és beszámolhattunk az utána következő hetekről is. Azt kérdeztük a végén: vajon mi vár rájuk? Hogy hová születik valaki, mi befolyásolja az életét, képes-e feldolgozni a traumákat, az viszont csak évekkel később derül ki. Ez adta az új sorozatunk, Az ellenség gyermekei ötletét. Azok a csecsemők, akik a XX. század legsötétebb történelmi korszakaiban jöttek világra, mára felnőttek. Forgattunk Vietnamban, Dél-Koreában, Szarajevóban, Kaliforniában, Kambo-

dzsában, Indiában, Kanadában és Erdélyben.

– Mekkora logisztikai munkát kíván egy sorozat?

Cs. E.: – Már az előkészületek is sok időt igényelnek. Ha megvan a szereplők, néha hónapokig tartó egyeztetés zajlik, kívül mikor tudunk találkozni. Mivel most már visszük magunkkal a fiunkat is, ezért egészséges és észszerű tempót kell kialakítanunk. Úgy állítottuk össze a helyszíneket, hogy ne kelljen kéthavonta tengerentúli járatra szállnunk, mint régen. Így is több mint egy évig forgattunk.

– A diktátorok gyermekeit nehezebb volt kamera elé állítani?

Cs. E.: – Esetükben meggyőzőési stratégiák kellek. Megtalálni sem volt könnyű őket, nemkülönben rábeszélni a filmbeli szereplésre, amiről előre lehetett sejteni, hogy kellemtelen kérdéseket fognak kapni. Néha előre nem látható problémák merülnek fel: most például egyik főszereplőnk idegösszeomlást kapott, nem tudtunk vele forgatni.

S. T. A.: – A legutóbb forgatott filmünk pedig a sorozat nyitórésze lett. A kassai születésű *Edith Eva Eger* tizenhat évesen deportálták Auschwitzba, szüleit *Joseph Mengele*, a haláltábor hírhedt orvosa rögtön a gázkamrába küldte, neki

pedig még aznap este táncolnia kellett a Kék Duna keringőre „a halál angyala” előtt. Öt hónappal később a holtak közül húzta ki egy amerikai katona, még életben volt. Évtizedekig nem beszélt arról, min ment keresztül, Auschwitzba visszatérve viszont szembe tudott nézni a félelmeivel és traumáival. Pszichológus lett, kilencvenévesen is praktizál. A döntés című memoárja most jelent meg, az első dokumentumfilmet pedig mi készítettük róla.

– Szabadon és anyagi biztonságban tudnak dolgozni?

S. T. A.: – Saját gyártócéggel rendelkező, független produkciós iroda vagyunk. Alkotásaink a világ minden tájára eljutnak, itthon az *On The Spot* évek óta a Duna Televízió látható. Anélkül hozzá sem kezdenénk egy új évad forgatásához, hogy ne legyen befogadó partnerünk. Már tudjuk, mi lesz a 2018-as témánk.

– Ehhez igazítják az életüket?

Cs. E.: – Abszolút. Régen voltak húzogatható tábláink, azokra írtuk az időpontokat, a helyszíneket. Egyik hónapban Afganisztán, a másikban Sri Lanka, a harmadikban Nepál... Mentünk, vágunk. Mentünk, vágunk. Borzasztóan élveztük. Aztán két év után rájöt-

tünk, hogy talán nem ebben a ritmusban kellene dolgoznunk.

– Mára csendesedett a meneteles?

S. T. A.: – Csendesedett, mert az utazásokat racionalizáltuk. Ugyanakkor sűrűbb lett a tempó, mert sok felkérést kapunk. Szerencsére nagyon jó csapatunk van itthon.

– Versengenek önökért a tévécsatornák?

S. T. A.: – Időről időre előfordul, de versengésnek nem nevezném, ahhoz kicsi a hazai médiapiac. Egyébként épp ma is jött megkeresés egy kereskedelmi csatornától. Nekünk fontos a kiszámítható munka, a témaválasztás szabadsága, ezeket nem szeretnénk feladni.

Cs. E.: – Az ilyen típusú műsorokat mindenütt a közszolgálati csatornán vetítik. A Duna Televíziónál nem kell kompromisszumokat kötnünk. Mindezt valószínűleg nem mondhatnánk el, ha elmennénk egy kereskedelmi csatornához. Bennünket sokkal inkább az foglalkozhat, hogy miként tudjuk például *Az ellenség gyermekei* című sorozatunkat nemzetközi viszonylatban eladhatóvá tenni.

– Sokszor veszélyzónákban járnak. Nem félnek?

Cs. E.: – Dehogynem. Ehhez nem feltétlen kell háborús övezetbe menni. Új sorozatunk egyik szereplője a Kanadában élő *dr. Máté Gábor*, aki tizenkét éven át volt a legsötétebb vancouveri kábítószeres negyed orvosa. A helyszínen megdöbbentő látvány tárult elénk. Heroinfüggők mindenütt, egyikük épp ott lőtte be magát a járdán, a másíkról a kapualjban nem tudtuk eldönteni, hogy él-e még, aztán feltűntek az agresszív dilerek – mintha a pokol bugyraiban jártunk volna.

S. T. A.: – Körülálltak és megfenyegettek minket. Hidegvérrel közölték, ha nem hagyjuk abba a kamerázást, nem garantálják, hogy életben maradunk. Minek tagadni: nagyon féltünk.

– Meddig cipelik a szívszorító történeteket?

S. T. A.: – Eszter az elején jobban magára vette, mint én. A szír menekülttáborban sírva búcsúztunk el *Ibrahimtól*, aki a kameráink előtt született meg, és a családjától is nehéz volt elválni.

Cs. E.: – Az Auschwitz-túlélő *Edith Eva Eger* olyannyira beleköltözött a szívembe, hogy még a repülőn is folytak a könnyeim, annyira hiányzott.

– Házaspár és kollégák egyszerre. Könnyű vagy nehéz?

Cs. E.: – Óhatatlanul beszélünk otthon is a munkánkról.

S. T. A.: – Családi életünkről nem szoktunk nyilatkozni. Nem szeretnénk celeb párként feltűnni a bulvármocsárban. Fontosabb, hogy a filmjeinkről beszéljenek az emberek.

Borzák Tibor